

III. A HÁROM REND PANASZA

43. *A beauvais-i körzet papságának panasz-, sérelem- és szemrehányásfüzete, 1789. március 17. (k.)*

A papságot megindítja a napi kongruás⁹ plébánosok és káplánok helyzete és tudatában van megsegítésük szükségességének. ... Mivel azonban a napi kongruás plébánosok sorsát csak úgy lehet érzékelhető módon javítani, ha újabb terhet rovunk ki – amit a dézsmabirtokosok már nem viselnének el –, így elengedhetetlen ezt az újabb terhet más egyházi jövedelmekre hárdítanunk. ...

44. *Jegyzőkönyv, választók nevei, a Párizs falain kívüli Elöljáróság és Vikomtság papi gyűlésének panaszfüzete, 1789. május 6. (ny.)*

Hasonlóképpen a vidéki egyházmegyékbe is – mivel ott hiányoznak – irányítsanak tanítókat és tanítónőket. A mondott tanítókat és tanítónőket a plébánosok közvetlen felügyelete alá helyezték és általuk legyenek elmozdíthatók. ... A színházi visszaélések tetőződnek. ... A vallás, az erkölcsök, a kormány és az állam összes rendje egyaránt gyalázatosak. ... Az említett papság ezen kívül kéri, hogy hatékonyabb eszközöket vegyenek igénybe a párbajörület megakadályozására – amit mindez ideig nem tettek meg.

45. *A presailles-i egyházfőnök, Périer által Neckernek címzett levele, Le Puy, 1789. április 30. (ny.)*

Becsületes, de szerencsétlen szülők gyermekeként első vágyam az volt, hogy véget vessek a szenvedéseknek. Elérkezvén abba a korba,

---

⁹ Kongruának nevezik a római katolikus plébánosok illetőségét, évi összes járandóságai jövedelmének minimumát.

amikor egy fiatalembernek határoznia kell az életmódját illetően, az egyházi rend – melyhez mindig is kedvet éreztem, mivel több lehetőséget biztosított mint bármi más – szívem vágyának leginkább megfelelni látszott. Reményemben nem is csalatkoztam. Városunk királyi kollégiumának professzori katedrájából származó csekély tiszteletdíjak helyes kezelése ... egy egyszerű, 1200 livre-es perjelséget eredményezett számomra. És íme, Nagyuram, vágyaim netovábbja. ... De a kongrua emelése hamarosan jövedelem egyharmadát viszi el. ... Ha tovább javítjuk a kongruás plébánosok sorsát, teljesen romba döntjük a kis dézsmabirtokosokét, és ha ezeket kifosztjuk azért, hogy amazokat gazdagítsuk, mivé leszek én, Nagyuram?

46. Egy lotharingiai plébános Neckernek címzett panaszai a papi nőtlenség ellen, 1789. június 26. (k.)

Az igazat megvallva Önnek, ők a legromlottabb emberek, többségüknek sem erkölcse, sem vallása nincsen. Azt, hogy semminemű erkölcsük nincsen, jól bizonyítják viselkedésükkel, az egyházmegye legszebb hölgyeinek szorgalmas látogatásával, a szolgálók gyakori lebukásával, szabados beszédükkel, azokkal a piszkos könyvekkkel, amiket olvasnak és amiket kölcsönadnak. ... Így ma már a becsületes emberek jobban szeretik egy katonára, mint egy papra bízni a lányukat. ... Nem fogok beszélni Önnek azokról, akik a szolgálólányaiknak megszervezik a gyermekelhajtást és a gyerekeket elássák a kertjükben; nem fogok beszélni azokról sem, akik a gyónásból hasznot húzva elcsábítják az ártatlan fiatalokat. ... Egy a Szent és Erényes hírét féltékenyen őrző plébános, aki elcsábít egy fiatal lányt, nem tudván megakadályozni eme érintkezés következményeit, gyalázatosan foglal állást e teremtés megrontásában. ... Mikor szerelemtől ittasan egy asszony kegyeit élvezem, nem csinálok több rosszat, mintha megeszek egy tyúkot, mert egyik is, másik is emberi használatra teremtett. Igen jó hírnévnek örvendek ezen a vidéken. Szeretnek és tisztelnek az egyházmegyémben annyira, amennyire az eltelt idő azt lehetővé teszi, és biztosíthatom: azon vagyok, hogy továbbra is ilyen legyek. Csak jótékonykodó hajlamaim vannak, soha

senkinek nem okoztam fájdalmat. Minden jót megtettem, ami tőlem tellett. Ezt az elismerést azonban csak óvatosságomnak köszönhetem. Bevallom Önnek, megfizettem a természetnek az adót, mert szerettem. ... Igen, szerettem egy jó tulajdonságokkal megáldott lányt, aki arra született, hogy egy férfit nagyon boldoggá tegyen. Nevelői címen magamhoz vettem, négy évet töltöttünk a szerelem rabságában, életünk csodás volt és azt reméltük, hogy így együtt töltjük el, igen, így együtt töltjük el, de sajnós boldogságunk rövid életűnek bizonyult.

*47. Egy vagyontalan nemesnek Neckerhez címzett beadványa, 1789.
február 11. (k.)*

A panaszos kénytelen gyalog vagy legfeljebb lovon járni, vasból készült villával, ónkanállal és agyagtányérból enni, otthoni egyszerű öltözékben lenni... Ebben a helyzetben a szerencsétlen nemeség nem érdemli-e meg az uralkodó különleges védelmét? Nem igazságtalanság-e az, ha ebben a szomorú helyzetben elveszik tőle középszerű kiváltságait és párba állítják egy közemberrel? ... Végül pedig, az egyetlen osztály, amely megérdemelné a kormány és a Rendi Gyűlés figyelmét, kétségtelenül a termelő, a földműves és a szőlőműves osztálya, amely miután a mezőgazdaságban tönkretette erejét és egészségét, gyakran az éhhalál küszöbére sodródik... Ha lehetséges lenne, jó volna legalább az összes hatvanöt évesnél idősebb földművesnek és szőlőművesnek – akár erős, akár gyenge –, napi három sou járadékot biztosítani. ... Ezalatt a kor alatt viszont, ha csak nem rokkant – és noha ez az osztály végtelenül fontos az államnak –, nem érdemli meg, hogy akár kárt okozunk neki, akár kegyet gyakoroljunk rajta, hiszen ahhoz, hogy dolgossá tegyünk, szükséges, hogy szorongásban tartsuk.

48. A blois-i körzet nemességének utasításai a Rendi Gyűlésbe irányított küldötteknek, 1789. március 28. (k.)

Minden társadalmi intézmény célja, hogy a lehető legboldogabbá tegye azokat, akik ezen törvények alatt élnek. A Jóság nem lehet csupán

néhány ember számára lefoglalva, hiszen az mindenkié. Egyáltalán nem egy különleges kiváltságot kell tehát megvitatni, hanem egy közös jogot kell megőrizni és megosztani, mivel a közboldogság olyan forrás, amelyből mindenkinek joga van meríteni. Ezek azok az elvek, amelyek a blois-i körzet nemességét áthatották abban a pillanatban, amikor az uralkodó felhívta őket, hogy küldjenek képviselőket a nemzetbe kebelébe.

49. Le Chevalier de Forget úr által a párizsi vikomtság és város nemességének gyűlésében avégett javasolt cikkelyei, hogy azok a Rendi Gyűlésbe küldendő füzet szerkesztése során figyelembe véssenek, (k., én.

6. cikkely. Az összes rend között egyenlően, rangbéli megkülönböztetés nélkül osszák szét az adót; de összességében kell biztosítani és megőrizni a papság és a nemesség előjogait és kiváltságait. ...

9. cikkely. Ugyanazon embereket vagy ugyanazon családokat ne halmozzák el túlzott kegyekkel vagy terhekkal. ...

10. cikkely. 20 000 livre-nél magasabb kegydíjat ne juttassanak senkinek. ...

18. cikkely. Törvényt kell alkotni a fegyverviselésről.

19. cikkely. Párizsban törvényszéket vagy igazgatóságot kell létrehozni a nemesség ügyeinek megítélésére, a rendek, a káptalanok, az udvar biztosítására. ...

20. cikkely. Hozzanak létre egy törvényt, amely előírja a földesuraknak, hogy vad- vagy mezőőrnek csak olyan alattvalót alkalmazhatnak, aki az állam zsoldosaként legalább hat hónapot szolgált a csapatoknál. ...

50. Mazargues lakóinak panaszai, Marseille körzet, (ny., én.)

Mazargues lakói le vannak sújtva az általuk művelt föld hálátlansága, az őket terhelő járandóságok és a földesúr vagy üzletemberei jogainak túlzó kiterjesztése miatt. ... Marseille városa elutasítja őket, amikor pártfogásért és védelemért hozzá fordulnak. ... Javaik terményedzsmá alá vannak vetve, minden gabonaszemre, olajbogyóra és minden negyedik

zöldségre vonatkozóan. A szőlő esetében a járadék minden ötödikre vonatkozik. Minden lakó kötelezve van egy – a földesúr által húsztól harminchat sou-ra becsült - kövér tyúk éves beszolgáltatására. A földesúr előjárói és adóbérlői a betakarítás és a szüretnek időszakában zaklatják a lakókat, amit ők elleneznek, mert nem akarják, hogy a betakarítás és a szüret beleegyezésük nélkül és jelenlétükön kívül történjen meg. ...

*51. Lotharingia plébánosainak Neckerhez címzett panaszai, 1789.
május 4. (k.)*

A vidék plébánosai, lévén minden nap szem- és fültanúi a harmadik rendet terhelő tételek tömegének ... bátorkodnak eljuttatni Önhöz ezt a füzetet, meggyőződve arról, hogy mivel a szerkesztésben a választás helybéli és nyugodt főkre esett, gondjuk volt rá, hogy megfontoltan járjanak el, és hogy csak finoman érintsék a szegények panaszait. Hívják vissza a három rend számára költséges főadóbérlőket. ... Tüntessék el a dohányőröket... Mentsék fel a felesküdt becsüsöket. ... A határátlépési illetéket vonják vissza! ... Legyen megengedett a franciaországi és a lotharingiai só válogatás nélküli használata. ... Csökkentsék a só árát. .... Érvénytelenítsék a bekerített területekre vonatkozó határozatot. Vonják vissza azt a végzést, amely engedélyezi a közföldek felosztását. A közföldek harmadik rendje – amelyet ezzel a rendelettel a földesurakhoz közelítenek –, térjen vissza a közösségbe. ...

52. A provence-beli Grasse körzethez tartozó Cabris település közösségének igen alázatos és tiszteletteljes sérelmeit, panaszait és ellenvetéseit tartalmazó füzete, 1789. március 22. (k.)

Cabris lakói ezenkívül befizetik a földesúrnak gabonájuk tizedét, zöldségeik tizenegyedét, a borra és a fűgére kivetett huszadot, fizetik továbbá az úrbéres szolgáltatásokat, járadékokat, illatmányeket, a robotot és minden más, az előbbieken már felsorolt adót. És abban az évben, amikor egy jelentős esettel találkozunk; amikor a földesúr férjhez adja húgát vagy lányát, amikor a fiát befogadják a Máltai Lovagrendbe,

amikor megszerez egy kétezer livre jövedelmű nemesi hűbérbirtokot, minden adó megkéttszereződik. Márpedig az így túlterhelt, szerencsétlen lakók hogyan tudnának módot találni munkájukban arra, hogy fizessék a királynak járó tartozásait, a tartomány, a tartományi bíróság és a közösségük kiadásainak rájuk eső részét? ...

53. Dinan bírósági körzet harmadik rendjének általános panaszfüzete, 1789. április első fele, (k.)

12. cikk. Az 1768-as évtől elkezdett és a majdan elkövetkezendő, újonnan feltört és lecsapolt földekre vonatkozó dézsma alóli mentességet a mezőgazdaság bátorítása végett nyilvánítsák állandónak. ...

13. cikk. A még bizonytalan földek, rekettyések, hangafüves puszták tekintetében, azok a földesurak, akik a terület tulajdonosának bizonyulnak, gondoskodjanak a terület művelésre alkalmassá tételéről, kivéve azokat a részeket, amelyeket a partmenti lakosok azért kerítenek hatalmukba, hogy maguk között osszák fel azért, hogy azt művelésre alkalmassá tegyék, hogy rendbehozzák és tulajdonosi címen rendelkezzenek vele ...

14. cikk. Legyen elrendelve, hogy az úrbéres és a földesúr egyéb jövedelmeit, a robotadót és más feudális szolgáltatásokat a Rendi Gyűlésnek tetsző mértékben áthághatóan nyilvánítsák...

16. cikk. Legyen megtiltva minden vadászati joggal rendelkező személynek, hogy a birtokán kívül gyakorolja azt, és hogy a betakarítás végéig a bevetett földeken vadásszon...